

Juksejakt

Adriane Lilleskare Lunde

Øystein Helmikstøl

journalist i Psykologtidsskriftet

Hva er plagiat i forskningspublisering? Begrepet er kjent, men internasjonalt finnes det ingen felles definisjon. For hvor går grensene for hvor mye man kan bli inspirert av eller låne fra andre tekster uten å oppgi kilder? Likevel er det internasjonal enighet om at denne formen for vitenskapelig uredelighet er uakseptabel. For en forsker er dette noe av det verste man kan bli assosiert med. Beskyldninger om plagiat kan svekke troverdigheten og få alvorlige følger for en akademisk karriere.

I denne utgaven har vi lagt fram resultatene fra vår jakt på juks. Vi har kjørt nærmere 1000 artikler publisert i Psykologtidsskriftet igjennom et plagiatkontrollprogram. Vi fant ikke ett eksempel på plagiat. Hvorvidt dette betyr at det ikke er fusk i artiklene, vet vi ikke.

Vi har prøvd å presentere våre funn saklig og nøkternt, og vi har også gjort forsøk på å sette funnene inn i en sammenheng og se dem fra flere sider. Det som ved første øyekast ser ut som fusk eller slurv, kan være noe annet. Vi ønsker velkommen en diskusjon om hvorvidt vi har lyktes med å presentere dette på en presseetisk god måte. Legitim jakt på juks kan i verste fall føre til utilbørlig journalistikk gjennom både vinkling av resultater og bruk av kilder. Vi kommer etter hvert også til å gjøre en metoderapport om arbeidet vårt med denne saken tilgjengelig for alle som vil lese den.

Artikkelen på side 6 i denne utgaven omtaler en del forfattere ved navn. Som det også framgår av artikkelen, er det flere vi omtaler mot deres vilje. Forfatterne som kommenterer det vi har funnet, *tekstoverlapp mellom egne artikler*, har hatt veldig ulik tilnærming til det å bli sitert. Fra de som har virket oppriktig interessert i å bidra med alle opplysninger som kan forklare årsaken til vårt funn, via de som ville stille opp kun på vilkår Psykologtidsskriftet ikke godtok, til de som nektet å stille opp i det hele tatt. Vi har forståelse for vegringen mot å stille opp. Det er en artikkel om plagiat, og ingen av forfatterne har plagiert andre. Å bli assosiert med denne tematikken, særlig i vår digitale tidsalder, kan i verste fall oppleves både ubehagelig og belastende. Vil det likevel være rett av oss å la dette ligge som hinder for å nærme oss viktige problemstillinger med journalistiske virkemidler?

Våre viktigste argumenter for å omtale forfatterne med navn, er disse: Den offentlige samtalen om forskningsetikk er tjent med åpenhet om dilemmaer, praksis og god skikk. Og åpenhet handler om konkrete tilfeller.

Som vitenskapsteoretiker Matthias Kaiser ved Universitetet i Bergen skriver i sin siste fagartikkel, «*The integrity of science – Lost in translation?*» om forskningsetikk (her i Dag Gundersens oversettelse): «Til syvende og sist gjelder det vel for all etikk: Vi trenger å snakke om den.»